KOMPETENSIYAVIY YONDOSHUV ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI JISMONIY TARBIYAGA YO`NALTIRISH METODIKASI

T.U. Zufarov.
CHDPU katta o`qituvchisi
G.T.Mirzabekova
CHDPU 2-kurs magistranti
M.A. Xamzayeva
ChDPU Jismoniy madaniyat HQS 23/1guruh talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarbiyalanuvchilarni kompetensiyaviy yondoshuv asosida jismoniy tarbiyaga yo`naltirish metodikasi bo`yicha ko`rsatma va takliflar mavjud.

**Kalit so`zlar:** Yo`nalish, sifat, kompetensiya, tarbiyalanuvchi, mukammallik, mahsuldorlik, rivojlanish.

Hozirgi kunda maktabgacha ta’lim tarbiyalanuvchilarning aqliy va jismoniy sifatlarini rivojlantirish jamiyatda sog`lom avlodni voyaga yetkazish asosiy shart maqsad deb qaralmoqda.

Aytish joizki Respublikamizda bu sohada bir qancha tayanch kompetensiyalarni shakllantirish, ta’limiy innovatsiyalarga moslashuvchan va jamiyatning zamonaviy talablariga javob beradigan tarbiyalanuvchilarni shaxsini tarbiyalshga doir qator yuksak ishlar amalga oshirilmoqda. Tarbiyalanuvchilarni tayanch kompetensiyalarini rivojlantirish orqali ta’lim muassalarida olingan bilimlarning real hayotiy vaziyatlarda qo`llashning eng oqilona usul va yo`llarini ishlab chiqish zarurati tobora ortib bormoqda. Mamlakatimizda maktabgacha, umumiy o`rta va oliy ta’lim sifatini oshirish, yoshlarning ma;nan yetuk va jismonan barkamol shaxs sifatida voyaga yetishni ta’minlash borasida amalga oshiriladigan ishlar, davlat va jamiyat ravnaqi va xalq faravonligi uchun qaratilgan.

Bu borada yurtboshimiz Sh.M.Mirziyoyev 2019 yilning 19 mart kuni yoshlarga etiborni kuchaytirish, yosh o`sib kelayotgan avlodni madaniyat, san’at, jismoniy tarbiya va sportga keng jalb etish, ularda axborot texnologiyalaridan to`g`ri foydalanish ko`nikmasini shakllantirish, yoshlar o`rtasida kitobxonlikni targ`ib qilish, xotin-qizlar bandligini ta’minlash masalalariga bag`ishlangan videoselektorida 5 ta muhim tashabbusni ilgari surgan edi. Mazkur tashabbus yoshlarni qobiliyani namoyon qilishlari uchun shart sharoitlar yaratadi.

Tarbiyalanuvchilarni kompetensiyaviy yondoshuv asosida jismoniy tarbiyaga yo`naltirish metodikasi quyidagilardan iborat: salomatlik va jismoniy barkamollik qadriyatlaridan xabardorlikni yuqori darajasi, muntazam jismoniy tarbiya va sportga bo`lgan ehtiyoj, maxsus bilimlar, jismoniy yutuqlarni ta'minlaydi. Kompetensiya ko`rsatkichlari esa:

-ta'limiy, tarbiyaviy, sog'lomlashtiruvchilik darajasi;

-aqliy va jismoniy tayyorgarlik;

-ob'ektiv va sub'ektiv yuqori yutuqlari;

-jihoz, vosita va usullardan ijodiy va ijobiy foydalanishlar kiradi.

Bu tarbiyalanuvchilarni maksimal darajada tarbiyalash, takomillashtirish uchun kompetensiyaviy metod va tamoyillardan unumli foydalanish zaruratini tug`diradi.

Natijada maktabgacha ta'lim bolaning tayanch kompetensiyalarini rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.U ta'limning keyingi bosqichlarida, shuningdek, butun hayoti davomida rivojlanib boradi.Davlat o'quv dasturi kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan. Bu maktabgacha ta'lim va tarbiya jarayonida bolalar faoliyatining turli-tuman turlarida shakllanadigan kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratilgan. Kompetensiya – bolaning bilim, ko'nikma, malaka va qadriyatlari majmuidir.

Kompetentli bola o'z bilim, ko'nikma va malakalarini har qanday vaziyatda safarbar qilishi va qo'llashi, o'z maqsadiga erishishi va rivojlanishning har bir bosqichida yoshiga mos keladigan vazifalarni hal qilishi mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berishda kompetensiyaviy yondashuv bolalarning bilish bilan bog'liq bo'lgan ehtiyojlari, muammolar va imkoniyatlarga samarali javob berish qobiliyatini shakllantirish, axloqiy me'yorlar va qadriyatlarni rivojlantirish, boshqa insonlar bilan muloqot qilish, shaxsiy ("Men" konsepsiyasi) ni shakllantirishni o'z ichiga oladi.

Metod deganda, ta'limda maqsadga erishish, masalalarini hal qilish yo'llari, usullari tushuniladi. O`qitish metodi tarbibida usullar alohida ajralib turadi. Usul-metodning unsure bo`lib, uning tarkibiy qismi, metodni amalga oshirishda bir marttagina qo`llanadi va alohida qadam hisoblanadi.

O`qitish metodi- murakkab, ko`p qirrali, ko`p sifatga ega bo`lgan ta'limdir. O`qitish metodida o`qitishning ob`ektiv qonuniyatlari, maqsadlari, mazmunu, tamoyillari, shakllari o`z aksini topadi. Metodlar boshqa didaktik kategoriyalarga bog`liq va biri boshqalarini taqozo qiladi, ya'ni o`qitishning maqsadi, mazmuni, shakli hosilasi sifatida metodlar didaktik kategoriyalarga aks ta'sir ko`rsatadi.

O`rganilish natijasida shuni aytib o`tish joizki, Tarbiyalanuvchilarni tayanch kompetensiyalarini rivojlantirish orqali ta'lim muassalarida olingan bilimlarning real

hayotiy vaziyatlarda qo`llashda yo`riqchi hamda tarbiyalanuvchilar o`rtasidagi hamkorlikni va mustaqil-ijodiy munosabatlarni rivojlantirish va mustahkamlashni amalga oshirish muhim poydevori sanaladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Jismoniy tarbiya va spot jurnali. 2018.
2. Shukurullayev.J.M Sport va harakatli o`yinlar o`qitish metodikasi. 2022.
3. Usmonxodjayev.T.S Maktabgacha ta’lim tshkilotlarida jismoniy tarbiya.T.2006.
4. Sultonov, Usmon Ibragimovich. "METHOD OF CONTROLLING THE TRAINING PROCESS OF LONG-DISTANCE RUNNERS." Eurasian Journal of Academic Research 2.3 (2022): 132-137.
5. Ibragimovich, Sultonov Usmon. "DYNAMICS OF MORPHOLOGICAL INDICATORS IN THE PHYSICAL DEVELOPMENT OF LONG-DISTANCE RUNNING." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.01 (2022): 129-132.
6. Ibragimovich, Sultanov Usmon. "DYNAMICS OF FORMATION OF PHYSICAL DEVELOPMENT AND PHYSICAL TRAINING OF LONG DISTANCE RUNNERS." European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol 7.6 (2019
7. Ismailovna, Y. F. (2024). The importance of new technologies in forming healthy life style of students at physical training lessons. International journal of social science & interdisciplinary research issn: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 13(01), 34-37.
8. Шокиров Ш. Ғ., Нажмиддинов А.И. (2023). Технико-тактические приемы защиты и нападения в игре в настольный теннис. International scientific conference" innovative trends in science, practice and education 2(9), 41-47
9. Tohirjonovich, Arabboyev Qahramon. "The importance of functional training in the athlete training system." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.11 (2022): 261-264.
10. Toxirjonovich, Arabboyev Qaxramon, et al. "THE ROLE OF SPORT IN PEOPLE'S HEALTH." International Journal of Early Childhood Special Education 14.7 (2022).

11. Arabboyev, Q. T. "Sportchilarni tayyorlashda funksional tayyorgarlikning ahamiyati: 10.53885/edinres. 2022.75. 29.012 QT Arabboyev." Научно-практическая конференция. 2022.

12. Tohirjonovich, Arabboyev Qahramon. "SPECIFIC FEATURES OF THE APPROACH TO STUDENTS IN PHYSICAL EDUCATION LESSONS ON THE BASIS OF THE PRINCIPLE OF INDIVIDUALIZATION." ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603 11.12 (2022): 269-273.

13. Араббоев, К. Т. "Особенности адаптации студентов высшей физкультурно-педагогической школы к учебной и спортивной деятельности." Педагогические науки 5 (2011): 128-131.

14. MURATOVA, GULIYA RIMOVNA, RUZEL MULLAKHMETOVICH KHABIBULLIN, and AYGUL URALOVNA BAKIROVA. "COORDINATION ABILITIES OF POWERLIFTERS." Будущее науки-2019. 2019.

15. Rashitovna, Muratova Gulnara. "Problems of Using the Technology of Integrated Modular Training of Students in Physical Education Classes at The University." Genius Repository 26 (2023): 104-106.

16. Муратова, Г. Р. "ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К ОРГАНИЗАЦИИ УРОКА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ." Science Promotion 4.1 (2023): 30-35.

17. Муратова, КГПИ Г. "АКТИВИЗАЦИЯ ДВИГАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ ПУТЁМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОРЕВНОВАТЕЛЬНО-ИГРОВОГО МЕТОДА." Science Promotion 4.1 (2023): 24-29.

18. Муратова, Гулнара, and Вагаршак Данелян. "ВОПРОСЫ ОРГАНИЗАЦИИ СПОРТИВНО-МАССОВЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В СРЕДНИХ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ." Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences 2.22 (2023): 23-27.

19. Makhmudovich, Gafurov Abdushokir, Gafurov Abduvohid Makhmudovich, and Yuldasheva Jamilakhan Mukhtorovna. "The role of gymnastics in the educational process." Open Access Repository 8.12 (2022): 5-8.

20. Mukhtorovna, Yuldasheva Jamilakhan. "EFFECTIVE WAYS OF MANAGING THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE FIELD OF SPORTS." Open Access Repository 8.12 (2022): 693-697.

21. УПРАЖНЕНИЯХ, САМОКОНТРОЛЬ В. ФИЗИШЕСКИХ. "JISMONIY YUKLAMALARDA O'ZINI-O'ZI NAZORAT." НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ-2021 1: 722.

22. Умарова, Ф. А., З. А. Умарова, and А. А. Умаров. "Повышение эффективности обучения за счет использования электронного обучения в классе." Библиотека в пространстве современной культуры. 2020.

23. Умаров, АА-К. "СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ ПРЕДСТАРТОВОЙ МЫШЕЧНОЙ РАБОТЫ СПОРТСМЕНА КАК СПОСОБ ПОДГОТОВКИ К УЧЕБНО-ТРЕНИРОВОЧНЫМ ЗАНЯТИЯМ И СОРЕВНОВАНИЯМ." ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА И СПОРТ В СИСТЕМЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ. 2021.

24. Artikovna, Abdurahmonova Malohatkhan. "USE OF INTERACTIVE METHODS AND THEIR EFFECTIVENESS IN TEACHING CHEMISTRY." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.2 (2023): 507-510.

25. Умаров, Абдусамат Абдумаликович. "Феноменологическое Поле Гендерной Идентичности Спортсменок." Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture 3.12 (2022): 15-18.